

Het museum van de
Nationale Bank van België,
een historisch gebouw

Geschiedenis

Van bank tot museum

Het gebouw dat vandaag het museum van de Nationale Bank van België huisvest, werd van 1872 tot 1874 opgetrokken voor de Union du Crédit (in 1901 omgedoopt tot Union du Crédit de Bruxelles), een bank die in 1848 werd opgericht door de bankier Jonathan Bischoffsheim. De wijk, die zich dicht bij de drukke lanen van de stad bevond, was toen pas gerenoveerd en kwam op commercieel vlak tot een nieuwe bloei.

Na een lange periode als zelfstandige bank werd de Union du Crédit de Bruxelles in 1969 overgenomen door de United California Bank, die in het gebouw een filiaal vestigde. In 1979 kocht de Nationale Bank van België het pand op, samen met verschillende gebouwen in de onmiddellijke omgeving, om haar hoofdzetel uit te breiden. De Koning Boudewijnstichting kreeg tijdelijk beschikking over de ruimte. In 1984 werden verschillende elementen van het gebouw als monument beschermd. Van 2004 tot 2009 vonden er uitgebreide restauratiewerken plaats.

Na enkele jaren de bibliotheek van de Nationale Bank te hebben gehuisvest, is sinds 2018 het museum van de Nationale Bank er permanent in ondergebracht. Het gebouw, dat haar vroegere luister heeft herwonnen, opent opnieuw haar deuren voor bezoekers.

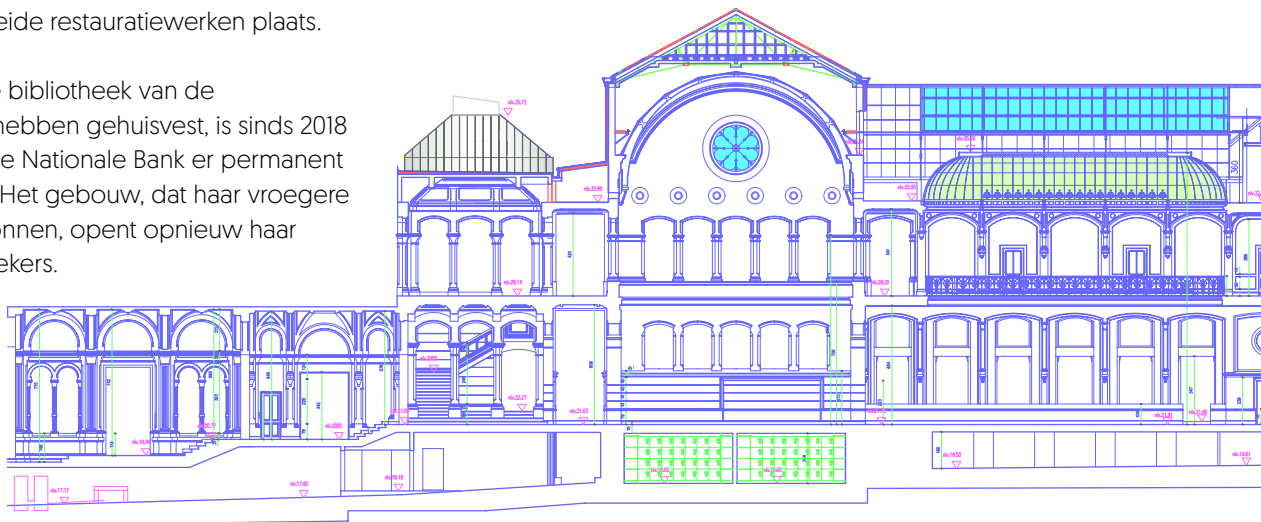
Een Brusselse creatie

Het gebouw werd ontworpen door Désiré De Keyser (1823-1897). Deze Brusselse architect werkte mee aan de ingrijpende stedenbouwkundige gedaanteverandering van Brussel onder de burgemeesters Jules Anspach en Karel Buls. Hij tekende onder meer de plannen voor de grote synagoge in de Regentschapstraat, op het nummer 32.

De Keyser koos voor de typische bankarchitectuur van het einde van de XIXe eeuw, die gezag en prestige uitstraalt. Het overvloedige licht en de imposante ruimtes moesten de invloed van de instelling weerspiegelen en het vertrouwen van de cliënten wekken.

De stijl van het gebouw is eclectisch en combineert elementen die aan verschillende stijlen of tijdperken werden ontleend.

Het algemene ontwerp is klassiek, maar er wordt al gebruik gemaakt van moderne bouwtechnieken, zoals blijkt uit de metalen

geraamten van de koepels. Deze technieken zouden later uitmonden in de Art Nouveau-stijl, die aan het begin van de XXe eeuw een hoogtepunt bereikte.

De neogotische invloed komt dan weer tot uiting in de decoratieve sculpturen, die plantenmotieven, grijnzende duiveltjes en gezichten van dames of jongeren voorstellen. Deze decoratieve stijl nam in het midden van de XIXe eeuw een hoge vlucht in België. De sculpturen werden vervaardigd door de Franse ornamentist Georges Houtstont [1832-1912]. Hij werkte ook mee aan tal van andere projecten in Brussel, zoals de Congreskolom, het Koninklijk Conservatorium en het Hotel van de Gouverneur van de Nationale Bank.

Restauratie

Vóór de restauratie van het gebouw bleef er nog maar weinig over van het oorspronkelijke ontwerp. Over de decennia heen veranderden diverse aanpassingen het karakter van het gebouw. Bovendien richtte de houtzwam veel schade aan.

De restauratie vond plaats onder toezicht van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, die de grote hal en de lokettenzaal met hun glasramen, alsook de vestibule en het trappenhuis in bescherming nam wegens hun unieke karakter.

De restaurateurs probeerden alles in de mate van het mogelijke in de oorspronkelijke staat te herstellen, voor zover ze over voldoende nauwkeurige en concrete aanwijzingen beschikten.

Dit resulteerde in een gedetailleerde restauratie van de voornaamste componenten van het bouwwerk, van de funderingen tot het dak, met aanpassingen aan de vloeren, de muren, het schrijnwerk, het smeedwerk, de sculpturen en de glasramen.

Aangezien de meeste sculpturen verloren waren gegaan of sterk waren beschadigd, werden replica's gemaakt op basis van foto's en oude schetsen en met behulp van traditionele ambachtelijke technieken. De huidige kleur van de muren is een tint beige die overeenkomt met de oorspronkelijke kleur die werd teruggevonden onder zeven opeenliggende verflagen.

Voor de nieuwe nutsvoorzieningen, waaronder verwarming, verluchting en elektriciteit, werd

gestreefd naar zuinige en milieuvriendelijke oplossingen. Deze voorzieningen, waaronder vloerverwarming onder de grote koepel, werden op creatieve wijze ingebouwd en zijn doorgaans dan ook onzichtbaar.

Een wandeling door het gebouw

Gevel

De oorspronkelijke gevel is niet bewaard gebleven. Hij was volledig verbouwd door de United California Bank en werd in 1991 afgebroken tijdens de uitbreidingswerken van de Nationale Bank. Bij de restauratie werd een nieuwe gevel ontworpen naar het voorbeeld van de oorspronkelijke gevel van architect De Keyser.

Vestibule

Het twintig meter lange voorportaal moest met haar omvang en rijke decoratie een gunstige indruk maken op de cliënten zodra ze de bank binnenkwamen. Omdat het gebouw werd opgetrokken op de helling van de Warmoesberg, zijn verschillende treden nodig om de glooiing te overwinnen.

Trap

Voor wie van buiten komt, ligt het trappenhuis links van de vestibule, in een gemetselde vierkante toren. Het wapenschild van de

Union du Crédit, dat bestond uit de initialen van de bank en een honingbij als symbool van de spaarzin, versiert het voetstuk van de zuilen. Hogerop zijn de sokkels van de zuiltjes bekleed met gotisch geïnspireerde personages.

De bronzen kandelaars die de *Compagnie des Bronzes* had gegoten, zijn verloren gegaan. Aan de hand van foto's, tekeningen en overblijfselen konden echter exacte replica's worden gemaakt.

Hal

Het uiteinde van de vestibule geeft uit op een grote hal, die wordt omgeven door een bogengalerij met ingedrukte gewelven op twee niveaus. De ruimte wordt overvloedig verlicht door een glazen koepel die tot achttien meter hoog reikt. Deze koepel wordt gedragen door een structuur in opengewerkt staal die een tongewelf vormt.

Lokettenzaal

Achter de grote hal ligt de vroegere lokettenzaal die wordt bekroond met een elegant ovalen glasdak.

Glaswerk

Het merendeel van het oorspronkelijke glas van de koepels in de hal en de lokettenzaal werd gerecupereerd. Slechts enkele ontbrekende stukken werden nagemaakt. De roosvensters van de hal en de horizontale glasplaten boven de lokettenzaal zijn versierd met bloemenmotieven.

Om veiligheidsredenen (glasscherven die van een hoogte van achttien meter naar beneden vallen, kunnen dodelijk zijn!) werd het glas bij de restauratie in dubbel glas omgezet. Van elk raam werd eerst een replica gemaakt. Het origineel en de kopie werden vervolgens aaneengehecht met een laag harspasta om een dubbele beglazing te vormen.

Vloer

De vloer van het gebouw is afwisselend belegd met natuursteen, parket en een prachtige

tegels. De restauratie van de vloer was een hele onderneming.

De natuursteen bestaat uit kalksteen afkomstig van Comblanchien (Côte d'Or, Frankrijk). Hier en daar is de oorspronkelijke steen nog te zien, maar de meeste stukken moesten worden vervangen door nieuwe stenen van dezelfde herkomst. Het nieuwe parket werd zodanig aangelegd dat het maximaal overeenstemt met de oude plankenvloer, die in zeer slechte staat verkeerde.

De 27 verschillende soorten keramiektegels zijn allen origineel. Ze werden vervaardigd door het bedrijf Frères Boch in Maubeuge. De huidige bekleding is het resultaat van een gigantisch puzzelwerk. Heel wat keramiektegels van de betegelde vloeroppervlakken waren beschadigd of verdwenen. Ze werden tijdens de restauratie vervangen door tegels uit andere vloergedeelten, die op hun beurt opnieuw werden bevloerd met natuursteen.

Zijvleugel

Aan de rechterkant, in het huidige depot, viel vroeger daglicht binnen via een glasplaat in het dak. De dakspanten, die men nu nog altijd kan zien, zijn gerestaureerde originele stukken. Aangezien de ruimte boven het depot later werd aangebouwd, wordt ze nu verlicht met boven de glasplaten geïnstalleerde lampen, die natuurlijk licht nabootsen.

Bovenverdieping

Via de monumentale trap kun je de bovenverdieping bezoeken en haar galerij die om heel de hal en de lokettenzaal heen loopt. Achter de smeedijzeren hekken van de overloop, bovenaan de monumentale trap, lag vroeger een binnentuin. Het licht valt nu indirect naar binnen via gezandstraalde en verlichte ruiten.

De bovenverdieping biedt een ander zicht op de zalen en hun glasdaken, de muurversieringen en de vloerbekleding. De leuning van het atrium van de lokettenzaal is een mooi voorbeeld van het toenmalige siersmeedwerk.

Kelders

De kluizen in de kelders vormen uniek en interessant erfgoed uit de bankwereld. Twee kluizen, die op meerdere vernuftige manieren beveiligd zijn, werden immers volledig naar het origineel gerestaureerd. Speciale brandkasten bestrijken drie zijden van elk van de kluizenkamers.

Kunst en tentoonstellingen

Sinds 1972 legt de Nationale Bank zich erop toe een collectie Belgische kunst te verzamelen. Ze stelt zich op als mecenas door zich vooral te richten op Belgische of in België wonende kunstenaars.

Ter gelegenheid van de officiële opening van het gebouw ontwierp de kunstenaar Pieter Vermeersch (1973) een wandtapijt. Het gaat om een kunstwerk in situ, dat op maat gemaakt is voor de ruimte waarin het tentoongesteld wordt.

Tijdens de restauratiewerken nam Vermeersch een foto van de nis achteraan in de lokettenzaal, de plek waar het wandtapijt nu hangt. Hij heeft die foto uitvergroot en volgens verschillende procedés bewerkt. De kunstenaar heeft er als het ware een 'achtergrondgeluid' aan toegevoegd en heeft de kleuren weggelaten. Het werk lijkt aldus gepatineerd door de tijd en vult de restauratie van het gebouw perfect aan.

Pieter Vermeersch heeft Flanders Tapestries de opdracht gegeven zijn werk te vervaardigen, dat in de regionale traditie van de tapijtkunst past.

Museum

Het museum van de Nationale Bank besteedt veel aandacht aan het didactische aspect, door gratis rondleidingen en uiteenzettingen op maat aan te bieden. De nadruk ligt hierbij op de geschiedenis van het geld over de eeuwen heen en op de rol die de centrale bank vandaag in onze samenleving speelt.

- interactief met audiogids: video's, multimedia en games
- voor groepen en individuele bezoekers
- toegang en rondleidingen (min. 10 personen, na afspraak) gratis
- rondleidingen op maat
- reservatie groepen / info via website www.nbbmuseum.be

Museum Nationale Bank van België

Warmoesberg 57
1000 Brussel

Tel: +32 2 221 22 06
museum@nbb.be

www.nbbmuseum.be

